

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRIEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □ cm.-ként 6 fillér-
többesről közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki nt
két szer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések küldendők. — Köziratok vissza nem adtnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz

Társadalmi bajok.

(er) A társadalmi életnek sok, igen sokféle bajaival találkozunk manapság. Önzés, irigység, az anyagiakért való szertelen küzdés, mind mind oly jelenségek, amelyek a társadalom életfáján nem egyszer ütnek gyógyíthatatlan sebeket. Az önzés nem ismer felebaráti szeretetet, az csak magamagát, önmagán kívül még az Istent sem ismeri. Az irigység — az emberi léleknek e rut betegsége — kiöl a lélekből minden nemesebb hajlamot. Az anyagiakért való szertelen küzdés nem látja meg, hogy míg magának a gazdag palotát épít, addig a szegénynek kunyhóját dönti romba, hogy aztán földön futóvá váljon a szegény, akinek pedig, ha m u n k á s, ha b e c s ü l e t e s, éppen annyi joga van élni, mint bárki más emberfiának e földön.

Van a sok között egy igen nagy betegsége a társadalmunknak s az a cimkór-ság. A cimért — no már ezért még a lelke üdvéről is lemondana akárhány ember. Még az egyszerű földmives ember és az iparos is, mert a rangkór-ság őket szintén gyötörni kezdé, már gyermekéből legalább is nagyságos urat ohajt nevelni. A hivatalnok fia: az már egyenesen miniszteri tárcáról álmodozik, úgy, hogy maholnap csupa nagyságos, méltóságos és kegyelmes urakból áll az egész világ.

Hej pedig hányszor nem történt meg, hogy a nagyságos, meg a méltóságos fiam uram hátat fordított darócba öltözött sze-

gény atyjának, vagy pedig az iparos fia, ha felkapaszkodott egy kis é az ugorkafára, az egyszerű asszonyt szegyenlettel édes anyjának szólítani, aki pedig, míg fia „urra“ lehetett, oly sokat virrasztott varró-asztala mellett, vagy más nehéz munkában csak-hogy fiacskájának valahogyan kiszurkolhassa a tanulmányainak elvégzéséhez szükséges költségeket.

Látjuk, az életben nap-nap után tapasztaljuk, hogy nem a gyémántgyűrűs, aranyláncos fiúk vagy leányok nyújtják oda segítő kezüket a keresetképtelenné vált atyjának, vagy elagott jó anyának, hanem azok az egyszerű gyermekek, kiknek lelkéből az élvezet vágy, a fényűzés, az önzés nem pusztította ki a szülők iránti szeretetet.

Másfelől az urhatnámság, a rangkór-ság, a nagyzási hóbort, nem-e az a legrosszabb lelki tulajdonság, mely e l é g e d e t l e n n é, b o l d o g t a l a n n á teszi az életet?

Hány jómódu, tisztességes családnak ásta meg ez a sirját: a nagyravágyás, urhatnámság, nemcsak vagyonilag, hanem erkölcsileg is. Vagy az anyagi romlásnak nem jár-e nyomán az erkölcsi sülyedés is. A napról-napra szaporodó öngyilkosok, a sikasztók óriási száma nem azt bizonyítja-e, hogy az urhatnámságban, a nagyzásban, a hova-tovább fokozódó rangkór-ságban kisiklik az egyes családok lába alul az erkölcsi talaj, mely végkövetkezményében nemcsak a társadalom, hanem az egész nemzetnek életszervezetét is megrontja,

tönkreteszi. Aztán, most különösen a nők azok, akiknek szívjóságán, becsületes lelkületén épül föl a család üdve, boldogsága, nem teszi-e kötelességünk az, hogy különösen a nőket óvjuk meg a léleknek e rut tulajdonaitól. Az egyszerűségben most a nő nem a legnagyobb áldása-e családjának? Az a nő, akinek lelkét a rang utáni vágy nem háborgatja: az nem fog leányai-ból nagyságos kisasszonyokat nevelni, de nevel munkás, otthon ülő, jó leányokat, akik aztán boldoggá teszik a férjet. Nem a bársonykezesek munkája a derült ég, melynek fényében és melegében boldognak és meglegedettnek érzi magát a család, hanem a takarékos, jó nőnek munkája, aki nap-nap után családjának él s annak jólétét hangyaszigalommal viszi előbbre.

Az ilyen nő nem a cimben, vagy a rangban, hanem az ő lelkének jóságában találja föl élete célját; az ilyen nő nem a hízlekedésből táplálkozó s korunkban udvariasnak mondott cifrábnál-cifrább megszólításokban, hanem nemesen érező szívében találja föl az önagyságát, méltóságát.

Kicsi helyt jár annak az embernek az esze, aki az egyes emberek értékét a társadalmi életben elfoglalt állás, vagy rangszerint itéli meg. A kutyabőrre írott nemes levélre sem ad ma már józanul gondolkozó ember semmit se. A legszebb nemesi oklevelet ma már az állítja ki magáról; a legszebb rangot a társadalomban az vivja ki magának, aki munkás, aki becsü-

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRGÁJA.

Etéd község története.

Az „Ifjúsági Egyesület“ megbízásából írta:
tarcsafalvi Pálffy Aladár.

(10-ik folytatás.)

A 70-es évekre esik Etédnek egyik legszebb kora, midőn dulló és járásbíró-sági székhelye volt, mely nem kis mértékben emelte a község intelligenciáját és forgalmát. Dullósága századokon keresztül volt, de járásbíró-sága csak 3—4 évig s innen vitték át Parajdra, a hol szintén nem soká maradt.

Midőn az 1878 évi berlini kongresszus határozata értelmében az osztrák-magyar monarchia elfoglalta Boszniát és Herzegovinát, belátta a hadvezetőség, hogy az eredmény csak bevett fejek, míg osztrák ezredek vezényeltettek a harc színhelyére, elhatározta, hogy magyar ezredek, de különösen erdélyi székely ezredeket küld. Így Etéd-ről is számosan vettek részt a „kecskelábu“ bakákkal, a hogy a bosnyákok nevezték a magyar bakát, köztük Farkas Lajos, jelenlegi községi bíró is, ki igen sok hajmeresztő vitézi tettet mesél el a boszniai élményeiből.

Nem sok mondani valóm volna már, de igen hézagos, hiányos volna e történet, ha a népnevelésről s ennek fejlődéséről is pár mondatban meg nem emlékezném, azonban csak főbb vonásokban, a részleteket arra bízván, aki az iskola történetének megírására vállalkozik. Hogy Etéd mikor keletkezett iskola, azt bizonyosan megállapítani nem lehet, de kétségtelen, hogy a XVII. és

XVIII. században is volt kisebb iskolája, mert ezen időkből is maradt fenn néhány „rektor“-nak a neve. Ezen iskola, kétségtelenül, mint akkor minden iskola, felekezeti volt, s ezért nem kaphatunk semmi felvilágosítást, mert az egyház jegyzőkönyvei az 1792-iki tűzvész alkalmával megsemmisültek. Határozott történetet alkothunk azonban 1845-től kezdve, midőn a község egy minta óvoda létesítését határozta el és június 25-én megveszik tarcsafalvi Pálffy János 48-iki képviselőházi alelnök, államtitkárnak azon telkét, melyen jelenleg is áll az iskola, 320 Rfrttal, melyet testvére, Elek, az ő megbízásából oly feltétellel ad el:

„hogy valameddig az irt kisdudóví intézet fennálland, annak részére és számára birassék az érdekelt telek, örökösen, megmásholhatatlanul; hogy ha pedig történnék az intézet elenyészésével e teleknek magánbirtokba esése, azonnal az eladás is zálogossá változván, úgy birassék és ez összeg mind azon esetben zálog letétele mellett kiváltható lészen.“

Ezen birtokba a kisdudóvodát martonosi Gálffy Sándor etédjárásí dulló és küsmődi Kovács József iktatták be július 1-én, kik is „azon telket az említett kisdudóvoda számára elfoglalva, mindnyájan egy szívvvel és lélekkel megáldván, azon helyet a hol kedves gyermekeink s utódunknak; egy boldogabb nemzedéknek szebb jövőjét magas remények közt felvirágozni hisszük.“ Szintén köszönetet mondanak Kelemen Pálnak is, ki tette-mes pénzösszeggel járult az óvoda létesítéséhez. (Eredeti oklevél az iskola levéltárában.)

Ezen óvoda virágzott egészen 1848-ig s

élén Benczédi János papjelölt állt, (Bakó Dániel igazgató ur szíves közlése.) akit azonban a 48 as események magukkal sodorván, az óvoda elenyésztet s ő óczfalvi pap lett, azonban az óvoda később újra felállított. És volt ekkor is egy egyszerű iskolája, hol a tudományok összessége az írás, olvasás, számolás és az „Erkölcsei regulák“ tanulása volt, míg 1862. dec. 29-én elhatározza a község a teljes falu és birtokossági gyűlésben hogy:

„a kisdudóvoda, valamint kezdetben, úgy jelenleg is, jövőre nézt is hasznos, virágzó nevelőnek építtessék meg és nemzetünk előhaladása tekintetéből állíttassék gyakorolható helyzetbe,“ de ide tanító is szükségeltetvén, „jönnek látta a fenn irt tisztelt gyűlés a nemes közönség kezelése alatt maradt 1600 o. é. forintokról szóló álm obligatóriájának évenkénti jövedelmét a leendő tanítónak fizetésibe által ajánlani.“

Igy keletkezett egyelőre egy 3 osztályu elemi iskola, melynek létesítésébe az erdélyi fő-kormány-szék is beleegyezik, miről Lukács fő-királybíró-helyettes 622/863 szám alatt értesíti az etédi járás dullóját. Az állam-kötvényt Karácson Mózes pap, Simon Lajos és Kelemen András, mint felhatalmazottak 1863. jul. 14 én eladták Székelykeresztúron Novák Antal kereskedőnek 1280 frtért és ez lett alapja a ma is, már mint állami, virágzó elemi iskolának. De az összeg kamata nem volt elég tanítói fizetésre s ezért pótdadóval segítettek, mely rendszeren 5 százalék volt. 1864. május 5 én pedig 50 véka törökbuzával magtárt alapítottak, melyet 1872-ben eladtak s e mellett a szomszéd községekben is folytatták

letes, aki munkásságával nemcsak a maga javát építi föl, hanem hasznára van a közjónak is. Az a sokféle cím, az a sokféle rang csak utját állja a társadalom közérzetének, a közjóra irányuló törekvésének, amelynek hiányát pedig oly sokszor érezzük. A társadalmi ranglétrán való kapaszkodás igen sok embernek törte a nyakát. S már most kérdelem, melyik becsebb előttünk a „rang-e”, vagy a „nyak?”

A címkórság, a rang után való vágy csakemeli azokat a társadalmi válaszfalakat, amelyeken át nem jut hozzánk, nem halljuk meg a szegények jajkiáltását, nem a szenvedők bajait

A szülő, aki ily vágyakat ébreszt föl gyermekeiben, aki maga is rossz példával jár elül e tekintetben, oly irányt ad gyermeke életének, amely élet soha nyugodt, megelégedett nem lehet. A Krisztusi szellemtől áthatott családi élet, a kereszténység magasztos elveitől megszentelt nevelés ily érzelmeket nem kelthet föl a gyermeki lélekben. Krisztus első sorban is a társadalmi válaszfalakat rombolta le, hogy azon az Isten országát építhesse föl. Nem is jött el teljesen még az ő országa. Eljön akkor, ha a nagyravágyást kiirtsuk lelkünkben, ha nem a cimben, nem a rangban, hanem embertársaink szeretetében keressük életünk legszebb, mert legideálisabb és legkeresztényibb célját.

Ilyen érzelmeket ápoljunk lelkünkben, hogy lehulljanak a társadalmi válaszfalak, s hogy egy szebb, boldogabb családi s társadalmi életnek legyünk alapvetői

Középiskolák hangversenye.

Tudjuk, hogy Székelyudvarhely városa közelebről abban a megtiszteltetésben részesült, hogy az Országos Középiskolai Tanáregyesület ez évi közgyűlésének színhelyéül választotta. Kétségtelen, hogy e kitüntetésnél azon kívül, hogy a székelységnek a központja, legelső sorban aránylag nagyszámu kulturális intézetei jöttek

a gyűjtést, melynek eredménye 1864-ben 122 frt 77 kr volt. E jövedelmekre annál is inkább szükség volt, mert ezen években Karácson Mózes lelkész vezetése alatt egy másik, felsőbb iskola is létezett, hová az elemi iskolát végzetek jártak el 1870. április 25-én határozta el az iskola felépítését s melyet 1871-ben hajtanak végre. 1872-ben Sándor Mózes II-od tanfelügyelő közbenjárására 250 frt segélyt nyernek tanszerekre, ez évben a tanító fizetése 200 frt volt. Ugy lát-szik 1871-ben lett két tanítós az iskola, vagyis a fiú és leányiskola külön választott, mert szept. 29-én Péter Eleket választották tanítónak, a kinek 300 frt fizet, 2 öl fa és 2 szobás lakás volt a javadalmazása. 1872. január 19-én elhatározzák, hogy a község évenként 200 frtot ad még, mindaddig, amíg úgy megerősödik, hogy „sem a községtől, sem a kormánytól, sem egysektől semmit se kérjen.” 1873. okt. 7-én, mint községi iskola szerepel, s ez alkalommal választották meg a Péter Elek lemondása jolytán megüresedett tanítói állásra Bakó Dánielt, aki ma 30 év multán is odaadó kitartással s lankadatlan szorgalommal neveli a hazának és községünknek a hü polgárokat. A 3 osztályos elemi iskola évenként egy-egy osztálylyal szaporítatván 1877-ben lett teljes, vagyis 6 osztályos. Faiskola az elemi mellé szintén 1877-ben keletkezett, midőn a növendékek nevében Gagyí Árpád, Gedő Lajos, Kis Mózes, Dávid Lajos és Gothárd István elé terjeszti, „hogy ők az ünnepélyes almakkor ajándéku nyert pénzüket összerakták s így 2 frt 90 krt gyűjtöttek. Az oltó eszközök hiánya arra bírta, hogy 1 frt 90 krral az iskola számára 2 oltó fűrés és egy oltó bicskot szereztek.” A fennmaradt 1 frttal pedig Br. Eötvös József képét ohajták az iskola számára megszerezni.

Felemlitettem, megörökítettem ez esetet, hogy milyen a gondolkozása a gyermekeknek is községünkben, hogy szívünk egy szebb jövő reményével teljék el, mert a hol az iskolás gyermekek is így gondolkoznak, ott a jövőt féltetni nem lehet. (Vége köv.)

számításba, mint döntő tényezők. A helybeli Kerületi Tanári Kör vette természetesen kezébe, mint arra legilletékesebb tényező, a közgyűlés rendezésének nehéz munkáját s már pár hónap óta készíti a terveket igyekezve a város közönségének bevonásával megtenni mindent abból a célból, hogy a közgyűlés minden ízében a lehető legjobban sikerüljön s a kitüntető bizalom méltóképpen viszonzva legyen. Ily irányú intézkedései között néhány héttel ezelőtt készséggel karolta fel Morascher ének- és zenetanárnak azon indítványát, hogy a közgyűlés költségeinek fedezésére a három középiskola az ifjusági ének- és zenekaroknak ös-zevonásával együttesen egy nagyobb szabásu hangversenyt rendezzen. Kétségtelenül nehéz feladat várt a rendezőbizottságra, mert az idő rövidsége, másfelől meg az év vége felé felhalmozódott iskolai munka elháríthatatlan akadályoknak látszottak, ezeket azonban a jól megosztott munkaerővel sikerült leküzdeni s így a felvetett eszmét megvalósítani.

A hangverseny fénypontja Huber K. Fohászának (vegyes kar, zenekiséréttel) és Klér „Czigány”-c. nyitányának előadása volt, melyekben mintegy 300 énekes- és 70 zenész-tanuló vett részt. Huber Fohásza a legremekbbs magyar darabok egyike. A magyar ember érzés- és gondolatvilágát dalban kifejezésre juttatni hitebben és mélyebb változatossággal alig lehetséges. Menete a melabus panaszos hangtól a mennydörgésszerű kitérésig folyton fokozódó s azért interpretálása mély érzést és nagy tanulmányt igényel. Az előadás megmutatta, hogy ezekben nem volt hiány.

Ugy az ének, mint a kíséző zenekar derekasan megállotta a sarát. Működésük mindvégig összhangzatos volt. Klér „Cigány” klasszikus alkotás telve a lehető legszebb magyar motívumokkal s kellemesen csengő változataival állandóan leköti és fogva tartja a figyelmet. Igazán elragadó és megható volt a tanulók összjátéka, melylyel e kedves darab szépségeit kifejezésre juttatták. Mindkét darabnak előadásában meglát-szott Morascher tanárnak kitünő talentuma és fáradhatatlan munkássága. Az ő művész lelke lelkesedésének erejével akadályt maga előtt nem ismerve, képes volt megvalósítani azt, ami némelyek előtt elérhetetlennek látszott. Valóban sok fényes sikert aratott magának Morascher itteni működése alatt, de a legszebbet bizonyára a mostani működésével szerezte meg; dicsőséget hozva azzal nemcsak a közreműködő iskolákra, de a városra is.

A változatos programot kellemesen fűszerezte a felső leányiskola növendékkara Erődi „Szülőföldem” című kis dalának behizelgő, kedves előadásával. A Rákóczi zászlóját Brassai kath. főgimn. tanuló nagy gondal és mély érzéssel szavaltta s a gondos előadás hatását még inkább fokozta a magas színvonalon álló zenekisérlet, melyben Morascher tanár (zongora), Bedő B. koll. (hegedű), Giacomuzzi M. főreálisk. (gordonka) és Gonda F. főgimn. tanulók vettek részt. Weisz A. koll. tanuló monológja újdonságának hiánya dacára is a nagy gyakorlottságra valló ügyes előadás folytán felkeltette a derült hangulatot; Giacomuzzi M. főreálisk. tanuló gordonkaszóloja, melyet Morascher kísért zongorán, igazi technikáról és szép reményekre feljogosító tehetségről tett tanúságot. Szász K. „Angyal és Ördög” c. költeményét Szörnyű B. koll. tanuló kellemesen szavaltta; az angyal Daróczi Ninuska, az ördögöt Roediger Erzsike bájos szeretetreméltósággal személyesítették. A francia forradalmi jelenet az „Ember tragédiája”-ból méltó befejezője volt az eddigi szép előadásoknak; Félegyházi Mariska és Molnár Margit gondos tanulmányra és mély felfogásra valló kitünő alakításban személyesítették Évát; Wallics János Dantonja jól bevált, a mellékszerepeket a többi főreál. koll. és főgimn. tanulók is jól begyakorolt összevágó formában mutatták be. Kár, hogy a függönynek hirtelen leeresztése összezavarta a Marseillet. — Egyébiránt a rendezés ügyes, szakavatott kezekre vallott. A hangverseny fényes sikeréből az orosz-lánrészt mindenesetre Nosz Gusztáv tanárt illeti meg, aki Morascheren kívül a legtöbbet fáradozott kezdettől fogva úgy az egyes pontok összeállítására, mint azoknak pontos kivitelében. Az elismerésre és köszönetre rászolgált Petrányi Miklós iparisk. tanár is, aki a két utóbbi előadáshoz a díszleteket festette s azok a technikai összeállításában fáradhatatlanul közreműködött.

A hangverseny tanulságos is volt, amennyiben a különböző iskolák növendégeit a közös cél érdekében kifejtett buzgó tevékenység és az egymás iránti tiszteletnek, szeretetnek és kölcsö-

nös megbecsülésnek láncával az eddiginél még szorosabban egymáshoz fűzte.

Az erkölcsi sikertől nem maradt el az anyagi sem, mert a bevételekből közel 300 korona tiszta jövedelem maradt meg.

Egyházi élet.

Unitárius istentisztelet. A helybeli unitáriusok pünköszt ünnepi istentisztelete a vármegyeház dísztermében május 23-án d. e. 11 órakor kezdődőleg tartatik, mely alkalommal az Urvasora is ki fog szolgálatni. Megelőzőleg konfirmáció is lesz.

Építünk Székelyudvarhelyen templomot! A közmívelődés oltárán Isten dicsőségére áldoz, ki a Székelyudvarhelyen építendő unitárius templom költségeihez hozzájárul. Az egyházközség elöljárósága a következő kegyes adományokat vette és hálás köszönettel nyugtázza. Lőrinczi Dénes és Lőrinczi Zsiga gyűjtése folytán adakoztak Szentábrahámról Péterfi Mihály 2 K, Unitárius egyházközség 1 K 40 f, Lőrinczi Zsigmond, Lőrinczi Dénes, Gagyí Mózes, Vitélyos Albert, László Domokos, Lőrinczi Mózes, Lőrinczi Domokos, Lőrinczi Mihály, Mátéfi András, Kerestély Márton 1—1 K, Fekete György 80 f, Tamási János 60 f, Nagy Sándorné, Fekete József, Hegedűs Sándor, Fekete Mózesné, Lőrinczi Sándor, Salamon Hirs 40—40 f, id. Bodó János, Agh Mihály, id. Fekete Miklós 30—30 f, Nagy János D., Lőrinczi Béni, Balázs János, Kornis József, Péter Józsefné, Buzogány Mihály, Pap Mózes, Fekete János, Jákob Mihály, Koronka Péter, Agh József, Kerekes Dénes, Kereső Dénes, Lőrinczi Gergely, Mátéfi Dénes, László Istvánné, Szöcs István, Kereső József, László Sándor, Tóth Vilmos, Lőrinczi János, Fekete Mózes, Mátéfi Áron, Lőrinczi Péter, Mátéfi Mózes, Mátéfi Ferenc, Ercei János, Fazakas János 20—20 f, Boér János 16 f, Bodó János, ifj. Nagy János K., Péter József, Fenyédi István, Lőrinczi Kálmánné, Fenyédi Józsefné, Kovács József 10—10 f, begyült gabona árából 5 K 14 f. Együtt 30 K. A firtosváráljai ifjusági egylet 6 K. Takács Ferenc Kis-Czellről 5 K. Az I—XLI. közlemény összege 6467 K 27 f. E közlemény összege 41 K. Összesen 6508 K 27 f.

Tan- és nevelésügy.

Tanítói közgyűlés. Az „Udvarhely róm. kath. espereskerületi tanító-egylet” havasálji fiók-köre a minap tartotta meg rendes tavaszi vándor gyűlését Zetelakán, melyre a rendes tagokon kívül úgy a pártoló tagokból, mint a gyűlés iránt érdeklődő tanügybarátokból nagy számu közönség gyűlt össze. A gyűlés lefolyása a következő: 1. Ünneplés Veni Sancte. 2. Szálló Imre helybeli tanító a »közönséges törtek alapfogalmá-ról a IV. osztályosokkal gyakorlati tanítást tartott, a melyet, — miután Hozó János, Péter Károly, András Gyula és Ozsváth Miklós szakértelemmel megbíráltak, a gyűlés sikerültnek nyilvánított. 3. Petres Lajos, alelnök megnyitója következett, melyben a féktelen és erkölcstelen liberálizmust igazi kath. szellemmel ostromozta; figyelmeztetve kartársait ennek tulkapasáira és megjelölven az utat és eszközöket az az ellen való védekezésre. Jóleső érzéssel fogadta a gyűlés e felolvasást, illetőleg megnyitót, melyet általános éljenzéssel honorált meg. 4. A jegyzőkönyv hitelesítése azzal a kiigazítással fogadtatott el, hogy Péter Károlynak a mult gyűlés alkalmával tett azon indítványa, melyszerint: »a gyakorlati tanításra, szavalatra és felolvasásra vállalkozók előadásuknak tárgyait a gyűlés előtt a jegyzőnél jelentsek be, hogy azt előre a meghívóban közzé lehessen tenni, — vétessék bele a jegyzőkönyvbe, miszerint azt a gyűlés elfogadta. 5. A »Himnusz» t énekelte el a helybeli tanítótestület 4-es karban, melyet a gyűlés felállva hallgatott meg és megéljenezte. 6. Bernáld Ilona a »tanító hivatásáról» elmélkedő felolvasást tartott, melyben hivatás-szeretetével, tárgyának mély és vonzó érzelmével ragadta meg a közönséget, ki háláját zajos éljenzéssel róta le érette. 7. Gáspár Imre »a szentek unokái» c. költeményét szavaltta el Mindszenti Gedeonnak, érzéssel és kellő hangsúlylyal. 8. Újból csak a helybeli tanítótestület énekelte el a »Szózatot» általános tetszést és éljenzést aratva vele. 9. Az erdélyi róm. kath. tanító-egyesület» átiratát tárgyalta azután a gyűlés és a Csiksomlyón júliusban tartandó szövetségi gyűlésre kebeléből kiküldte Péter Károly tanítót, hogy »Ki tanítsa a hit- és erkölcstánt a népiskolában?» kitűzött tételről előadást tartson. Egyben az egylet képviselőjében meg-

bizta Petres Viktor és Hozó János tanítókat. 10. indítványok: Péter Károly indítványozza, hogy az elnöki szék ezután tanító emberrel töltessek be, mely azonban — miután a módosított alapszabályok a felsőbb hatóság által jóváhagyva nem lettek — nem fogadtatott el. 11. A jövő gyűlés helyének és tárgyának megállapítása. 12. Tisztújítás lévén, elnöknek Fekete Imre plebános, alelnöknek Petres Károly, jegyzőnek Péter Károly, aljegyzőnek Molnár Lázár lett megválasztva. — Utólagosan Péter Károly indítványozza, hogy a régi elnöknek és jegyzőnek lelkiismeretes és buzgó működésükért jegyzőkönyvi elismerés és köszönet nyilváníttassék, amit a gyűlés örömmel vett tudomásul. Ezzel a gyűlés véget ért.

Különfélék.

— **Irodavizsgálat.** Hollak Arthur fő- és Dr Damokos Andor alispán, valamint Ferenczy Ferenc kir. pénzügyi számtiszt az irodai ügykezelések szokásos vizsgálatát folyó hó 17-én kezdték meg az udvarhelyi járás szolgabíró-ságánál.

— **A székelyföldi vasut, mint mentő-eszköz.** Messzekiható és igen nagyfontosságú vasuti tervezetet mutatott be Borszék Soma nyug. miniszteri osztálytanácsos vasárnap délelőtt nálunk a vármegyeház kistermében egy szabad előadás folyamán. Az előadó eszméjével a „Székely-Udvarhely” immár több cikkelyben foglalkozott s azt felszínen tartani, megvalósításhoz juttatni, jövőre is föladatunknak ismerjük. Sőt ezután még nagyobb szeretettel küzdünk az eszme sikere érdekében, mert arra e hó 15-én további lelkesedést nyertünk kishalmágyi Hollak Arthur főispán, a székelység rendíthetetlen előharcosától, Török Albert nyug. főispán, a széles körben hasznos működéséről ismert hazafitól, Soly mossy Endre tanár, városunk polgárságának önzetlen vezetőjétől s mindazoktól, akik a rögtönözve összehívott értekezleten megjelentek és Borszék Soma egész életre kiható, gondos munkásságáról teljes elismeréssel, hazafias érzéstől áthatott lelkesedéssel nyilatkoztak. A vármegye minden egyes részéből megjelenteket leginkább az az óriási különbség lepte meg, amely a jelenlegi távolság és az építendő székely vasut között nyilvánvaló. Mert hiszen ha tekintetbe vesszük, hogy a mostani vasuton Kolozsvártól Marosvásárhelyig Kocsárd felé a távolság 119 kilométer, az építendő székely vasuton a Mezőségen át pedig csak 83 kilométer s így tovább: Marosvásárhelytől Székelyudvarhelyig most 243 km. akkor csak 81 km.; Székelyudvarhelytől Sepsiszentgyörgyig most 191 km., akkor csak 92 km.; Székelyudvarhelytől Csíkszeredáig most 254 kilométer a távolság és akkor csak 50 kilométer lenne, igazán elbámul az ember, hogy a székelység eddig az utolsó lélekig ki nem pusztult innen. Az azonban egészen bizonyos, hogy gazdasági, ipari és kereskedelmi tekintetben ezen sajnós körülmény miatt jutott szegény székely népünk a tönk szélére. A vasut elvette fuvarozási területét, de viszont a vasut nem adta vissza előnyös összeköttetések által megélhetésének forrását. Mi hiszünk és remélünk a jövőben. Hisszük, hogy vármegyénk fő- és alispánjának sikerülni fog az illetékes köröket meggyőzni s ha Borszék Soma tervezete közelebbről könyvalakban is nyilvánosságra kerül, belátják majd szomszéd székely vármegyei testvéreink is, hogy azért minden igaz magyarnak hazafias kötelessége küzdeni s megvalósításáért teletelét és befolyását latba vetni. Mindössze körülbelül 300 kilométernyi vasut kiépítéséről van szó, amely ha itt-ott nehézségekben ütköznék is, az országnak kötelessége keleti védbástyája megmentése érdekében még rendkívüli áldozatokat is hozni. A székely nemzet erre fajfőntartó képességével, mindenkor áldozatkész-ségével bőven rászolgált.

— **A városok országos szövetsége** a minap tartotta meg szervezkedő gyűlését Budapesten, ahol székely anyavárosunkat Szakáts Zoltán polgármester képviselte.

— **Az O. M. G. E. kivándorlási bizottsága** folyó hó 20-án (pénteken) d. u. 4 órakor a „Köztelken” ülést tart, melynek főtárgyai: 1. Az idegen kéz birtokszerzése. Előadó: Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója. 2. A bevándorlási törvény iránti kíváncsalmak bemutatása. A bizottság közelebből megválasztott elnöke: Gróf Bethlen István.

— **Szászrégeni hírek.** A szászrégeni reformátusok templomában áldozó csütörtökön, illetve május 15-én 38 ifjút komfirmáltak. A csinos tempe-

mot virágokkal díszítették fel. Megható volt a növendékek jól betanított és szépen előadott összhangzó éneke. — A szászrégeni róm. kath. öltőegylet pünköszt elsőnapján tartja zászlószentelési ünnepélyét. Ez itt, a hol nem dúl felekezeti viszály, egyben a magyarság ünnepe lesz. — A szászrégeni zeneegylet folyó hó 14-én magas színvonalon álló szép hangversenyt rendezett. Ez a derék egylet Dr Alzner Ödön elnök személyében nemcsak ügybuzgó vezetőt, hanem áldozatkész Maece-nást talált. — Koós M. igazgató karvezető pedig mindent elkövetett, hogy egy a férfi- és vegyes kar működését, mint a vonós zene kar előadásait is minél magasabb színvonalra emelje. — A szászrégeni református egyházközség előjáróságának a vármegyei hatóság támogatása folytán sikerült, ez évtől kezdve, az évi 800 kor. népiskolai városi dotációnak 1370 koronára való felemelését kieszközölni. — Dr Z. Szabó Béla tehetséges és keresett szászrégeni ügyvéd pünköszt másodnapján tartja esküvőjét Farkas Erzsikével, Marostorda vármegye alispánjának szelid szép leányával. E vidék egész társadalma együtt érez és örvend az ünneplő El-tető — Farkas — Szabó és Márk családokkal és — az ifju párra Istennek áldását kérjük mi is. B. d.

— **Bajusz nélkül.** Mellig lelógó „fáin” bajusz tulajdonosa volt Havasalján egy vezető szerepre képezett és megválasztott uraság. Isten és ember előtt hitvallást tett, szent palástot kapott s azáltal a kiválasztottak társaságába került. Nem egyszer mennydörgő szavakkal hirdeté az Ur parancsait, melyeket büntetés nélkül senki át nem hághatja. Hivatásának betöltése céljából falura utazott, hol törvényes élete párjával vidám éveket töltött. Köztiszteltet környezte őket. Később szétváltak s a példaadásra hivatott ember is megfélemedezett magáról. A közel múltban egyik feleséges sicular különös véletlen folytán rájött, hogy Havasalji uram börtönbe iszik és vizet predikál — s ezt különösen akkor cselekszi, mikor ő hazulról — mint fuvaros — távozni szokott. Ki volt tűzve a találka Sicularunk nagy lelki nyugalommal távozott hazulról, hogy a korondi vásárra — csizmadiákat szál-litson. A faluvégén azonban másnak adta át fogatát s két közeli rokonát maga mellé véve, kerülő utakon elhelyezkedett ama közös épület udvarába, hova az ő hites felesége — terv szerint — me-nendő volt. Sokáig vártak. Már az éjféli is közel-gett. Egyszer csendes lépteket hallanak s nyilke-bességgel halad el mellettük a várt alak. Vissza-fojtott lélekzettel lesték, hogy mi történik. Halk kopogás, ajtó nyikorgás és sutlogás váltották föl egymást a zavartalan éjszakában. A lesbe álló három alak vegyes érzelmek között lábujhegyen szintén föl vonult a lakosztály elébe s néhány pil-lanatig csupa fül volt. A megcsalt férj boszut li-hegve várta az alkalmas percet. Elérkezett nem-sokára s ő herkulesi erővel nyitott utat magának a bezárt ajtón, mely egyetlen feszítésre félfástól beesett a szoba közepébe. Valóságos halálugrás volt ez a cselekedet, mert a leleplezett Havasalji fegyvert fogott s löni akart, midőn a markos szé-kelyek ártalmatlanná tették. A két bűnös talán inkább szerette volna, ha éltek kioltják. De az okos székelyek igazi boszut akartak. Nem bántot-ták a szálnalmas alakok életét, mert az csak kegye-lem lehetett volna a kritikus helyzetben. E helyett a hogyan találták, amugy pongyolában lefogta őket a két férfi és a sógorasszonyt a községi bírósághoz küldték. A bírósághoz hamar megérkezett s hivata-losan megállapította, hogy Havasalji ur mellig lelógó „fáin” bajusza egyik ol-dalról hiányzik és arcán több rendbeli folytonossági hiány látható jelei mutatkoznak. A lelógó bajuszon könnyen lehetett segíteni, mert az most úgy sem divat s így Havasalji ur — termé-szetesen „a divat kedvéért” — rövide nyírott a n g o l o s bajuszt visel. Azonban a dolog er-kölcsi része más lapra tartozik s hihetőleg rövid időn belül felsőbb hatósága intézkedni fog, hogy Havasalji ur jobb erkölcsökre szokjék. A székely atyafi meg házasságtörés címen tett följelentést a „becstelen fehérnép” ellen.

— **Nem halt meg** — hála Istennek — a székelykeresztúri áll. tanítóképző intézetnél egyet-len egy negyedéves növendék sem a legközelebbi sztrájkból kifolyólag; habár ezt néhány vidéki lap-társunk oly meghatóan is hirdeti. A félreértések elsimultak s immár semmi nyoma sincs az ex-lex állapotnak.

— **A városi rendőrség** szíves figyelmébe ajánljuk, hogy a Csere-utcából és a Kossuth-ut-cának a Csere-utcai oldaláról lefolyó minden szenny-vize a Panajoth-féle ház előtt lévő vízateresz alatt megáll, a meleg napok alatt hamar poshad és minden ragály terjesztőjévé válhatik. Nemjls beszélve arról, hogy rothadása által a környék levegőjét

döglelefessé teszi. Ezen áteresznek a városi mér-nöki hivatal által leendő sürgős lejtmeretezését és kijavíttatását városunk egészségi érdekei föltétlen szükségessé teszik. (Beküldetett.)

— **Járványok.** Firtosváralja község szarvas-marha állományában a ragadós száj- és köröm-fájás járványosan fellépet s e miatt Pálfalva, Én-laka és Csehétfalva községek is a vészkerületbe vonattak. Máréfalván pedig a juhímlő lépett fel járványosan.

— **A székely őszinteség.** Minapában a Só-vidék küldöttségének élén Ugron János képviselő igen ékes szavakban tolmácsolta a legszegényebb, legsorsúldözött nép kívánságait. A „Magyar Hírlap” szerint — mikor Ugron szívetrázó ecse-telésében ismételte Tiszta István gróf minisz-terelnöknél, hogy: „Ezek a derék sóvidéki szé-kelyek ragaszkodnak a röghöz, nem vándorolnak ki . . . — A deputációban mélabusan megszólalt egy derék góbé: „Azért nincs pénzünk az utra . . .”

Csarnok.

Kutyavilág.

I.

Korunk, mondják, demokrata,
Amely nem tür semmi kasztot.
Egyenlőnek néz a törvény
Grófot, bárót és parasztot.

Hát — tisztelet és becsület —
Ez a rendje a dolognak.
Minden ember legyen ember,
Főképp azok, kik dolgoznak . . .

De a hivatalos Közlöny
Mindegyre új nemest hirdet.
Hány történet csak közelben is —
Felhozhatnék akár tizet.

Annyi kutyabőrös lesz már,
Hogy, igazán, gondot szerez:
Ha így megyünk, még megérjük,
Kutyabőrnek kutya se lesz . . .

II.

Korunk demokratív halad —
De látom mégis fennakad.
Mindegyre támad új nemes,
Elmélkedésre érdemes:
— Ha így megyünk, rákok leszünk,
Kasztok közé temetkezünk,
Az ellentétek árnya száll,
Mit ér, ha hős, tudós valál?
Alant lesz csak silány köröd:
Az ok? — mert nincs kutyabőröd . . .

III.

Nincsen már most egyéb hátra:
Kutyát ölni egyre-másra,
A kutyabőr oly kevés.
Sok a nemes, kutyabőr kell,
Kiváltságos ujkor jött el,
Csodálatos és mesés.

Régi kasztok visszatérnek
Nyakára a munkásnépnek,
Kit a henyék férge rág
Mást ugatunk, koncot lesünk,
Közjót csak kutyába veszünk . . .
Ez aztán a kutyavilág!

Fülei Sz. Lajos.

szilárd és folyékony
Sarg-féle Szappan
Glycerin-
a bőrt fehérre
és gyöngéddé teszi.
Mindenütt kapható.

Sarg-féle Glycerin szappan

ugy felnőtteknél, mint gyermekeknél a leg-
gyöngébb korban a legkitűnőbb tisztító szer-
nek bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr
Hebra tanár, Schauta, Frühwald, Breus Ká-
roly és Gusztáv, Schaudlbauer stb. által a
legjobb eredménnyel használják.

A legjobb és legolcsóbb

közvetítő az
apróhirdetés!

Aki gyorsan és előnyösen házat, birtokot, üzletet, árut venni vagy eladni akar, **Aki** bármiféle állást vagy foglalkozást keres, **Aki** lakást, üzletet, birtokot stb. bérbe venni vagy adni kíván, **Aki** társat, pénzkölcsönt stb. keres, **Aki** szakácsnőt, o szobalányt, mindenest, gyermekleányt keres, **Aki** férjhez menni, nősülni, vagy más ismeretséget, vagy levelezni akar,

biztosan és leggyorsabban eléri célját, ha igénybe veszi a

„Székely-Udvarhely“

Apró hirdetés

rovatát, ahol minden egyszerű nyomású szó
csak négy fillér.

BOR. Jó és olcsó asztali csemege és gyógyborok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

— Kérje mindenütt a magyar gyártmányú Müller-féle (minden fajtájú) tentát, tust, pecsétviaszot és aquarell festéket.

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

Egy járgányos cséplő-gép

(majdnem új) jutányos áron eladó **Miklós Károlynál** Hodgyán.



Írta:
Enesei Dorner Béla.

Ára:
5 korona.

A sertés Magyarországon!

című — hasznos tanácsadó — könyv:

Betegh Pál
könyv-, papir-, író- és rajzszerkesztésében kapható!

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

Kérjen

csak
Selle és Káry-féle



legjobb tisztítószer minden lábbelihez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcalf, oscar, chevreaux és lakkeipőkhöz Bécs, XII. l.



Névjegyek, eljegyzési- és esküvői kártyák meghívók, valamint mindenféle nyomtatványok a legjutányosabb áron és gyorsan készülnek

Betegh Pál

könyvnyomdájában
Sz. Udvarhelyt,
Kossuth-utca 15. sz.

Fogorvos Székelyudvarhelyt.

Dr. Kovács Géza egyetemes orvostudor fog- és szájspecialista műterme Kossuth-utca 31. sz. alatt. Szerényebb viszonyok között levő vidéki földmiveseleknek foghuzásokat és más apróbb műtetteket 1 koronáért, teljesen szegényeknek pedig díjtalanul eszközöl.

Mint gyógyviz csodahatásu.

Kászoni Főkut.

Természetes gyógy borviz!

Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye egész területére: **SZENTPÉTERY GERGELY** fűszer-, üveg-, porcellán- és diszműáru kereskedésében Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15 szám alatt. — Üvegenkénti ára 12 fillér.

Mindig friss szállítmány.

Kedvezmény olvasóközönségünknek!

Budapesti Bazár

dus tartalmu, magas színvonalu és a legolcsóbb magyar modern divatlap. Előfizetési ára postai küldéssel vagy házhoz szállítva egyedévenként egy korona 50 fillér, akik azonban kiadójavatalunknál, Székelyudvarhely, Kossuth-utca 15 szám alatt rendelik meg, azoknak jóval mérsékeltébb ár mellett kedvezményképen

1 korona 30 fillérért küldetjük. — A „Budapesti Bazár“ bármely hónap elsejétől megrendelhető. — A Budapesti Bazár minden számában kitűnő szépirodalmi rész, 40-50 ábrát tartalmazó divatrész, természetes nagyságu rajz- és kézimunkákat tartalmazó szabásiv, diszes borítékiv van. A szabásiv magyarázata világos és könnyen megérthető. A Budapesti Bazár a társadalom minden osztályának igényeit kielégíti. A divatot kereső urak nőknek és a munkás szabónőnek egyaránt szüksége van ez **olcsó magyar divatlapra.**

A Budapesti Bazár megjelen havonként kétszer, minden hónap elején és közepén.

Alkalmi vétel!

Alapított: 1865.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

női- és férfi divataruháza Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 4-ik szám. Gyors és pontos kiszolgálás!

Alkalmi vétel!

Alapított: 1865.

Tájékoztató rövid kivonat az árjegyzékből:

(A tavaszi és nyári idényre igen hasznos tudni valók)

Tavaszi és nyári divatekkek és raktára. o o o

Férfi- és női ruhák teljes elkészítettése elsőrendű műtermekben! o o o

Menyasszonyi okelengyék nagy választékban! o

Allandó nagy választék blúz- és ruha selymekben feláron is alul!!

Legnagyobb o raktár férfi és fiu ruháknak való posztókban, páratlan olcsó árakban, kiváló minőségekben! o o

Női ruha-kelmék méterenkint	0.25—2.50 frtig.
Jó mosó kartonok	0.14—0.30 frtig.
„ „ pikétek	0.20—0.38 frtig.
„ „ szatének	0.28—0.48 frtig.
Selyemfényű voilok	0.28—0.40 frtig.
Zefírek	0.18—0.40 frtig.
Oxfordok	0.24—0.36 frtig.
Lepedő vásznak 156—200 cm. szélességig	0.45—1.10 frtig.
Véges vásznak (23 méteres végenként)	3.50—12 frtig.
Férfi ruha-posztók mt.-kint	1.10—7.50 frtig.
Diszített női kalapok	0.70—12 frtig.
Nap és esernyők, fekete és színes	1.00—8.50 frtig.
Női kész blúzok	0.80—5.50 frtig.
Dus raktár női és férfi fehérneműekből, férfi és fiu kalapokból. Butorkelmék, asztal és ágyterítők, függönyök, futó és garnitúra, valamint fali- és ágyelő-szőnyegek. Selyem, gyapju és mosókendők. Abroszok, szalvéták, portörülők és törülköző-kendők. Zsebkendők. Szalagok. Csipkék, csipkeszövetek, csipkegallérok, zsinórdíszek, nyakkendők és haris-	

Férfi és fiu ruhák legújabb divat szerinti elkészítettését — mérték után kitűnő szabásért teljes felelősséget vállalva — feltűnően olcsó árak mellett eszközöl.

Tekintettel az árak emelkedésére a fenti olcsó árak csak a jelenlegi készlet kiárusításáig kötelezők.

nyák. Férfi és fiu kész ruhák, saját készítményű matracok. Selyem és cloth paplanok, takarók s több más mindennapi szükségletek.

Férfi, női és gyermekecipők áraiból:

Kis gyermekecipők 45 krtól 50 krig. Nagyobb fűzős 90—1.10—1.30—1.60—1.90—2.20 frtig. Férfi, bőr, cugos 2.60—3.20—4.20—6.50 forintig. Női, bőr, cugos 2.70—3.20—5.— forintig. Női bőr, fűzős 3.—3.80—4.80—5.50 frtig. Női, bőr, gombos finom 4.80—5.50 forintig. Női, lakk, kivágott 1.90—2.20—2.60 frtig. Gyermekek, lakk, kivágott 1.50—1.70 forintig. Női, chefro, félcipő 2.90—3.50 frtig. Női, chefro, gombos 3.30—3.80 frtig. Vászonn cipő, fekete és barna (női) bőrral körözve 95 krig. Ugyanez (férfi) 1 frt 10 krig.

Férfi divatosztály:

Egész rend sacco-öltöny 12 frttól feljebb, minőség szerint minden elképzelhető árakban. Egész rend Kaiser (salon) öltöny finom anyagból már 22 frttól feljebb; elegáns, finomabb kelméből 28 frttól, legfinomabb kelméből 34 forintig.

Férfi és fiu kész ruhák áruháza. Ezen ághban a legvégsőig menő olcsó árakat biztosítom, miért is különösen bátor vagyok az elősoroltakra fölhipni a közfigyelmet!!

Férfi, női és gyermekek cipők kiváló minőségben, versenyen kívüli árakban! o o

Csinos női- és férfi sport, tenis és torna-cipők és választékban.

Illatszerek, szappanok, ruha- és hajkefék! o o

Uti bőröndök és kézi-táskák. o o